MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Tapio Hakaste

Muistio
xx.x.2026

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS KALASTUKSESTA TENOJOEN VESISTÖSSÄ NORJAN KANSSA TEHTYYN SOPIMUKSEEN PERUSTUVISTA KALASTUSLUVISTA JA TENOJOEN VESISTÖN KALASTUSSÄÄNNÖN 40 §:N 2 MOMENTIN MUKAISEN POIKKEUSLUVAN HAKEMISEN MÄÄRÄAJASTA VUONNA 2026

1 Yleistä

Kalastusta Tenojoen vesistössä säädellään kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyllä sopimuksella ja sen osana olevalla määräaikaisella Tenojoen vesistön kalastussäännöllä (SopS 41/2017 ja 42/2017 sekä 44/2024, jäljempänä *sopimus* ja *kalastussääntö*), joiden hyväksymisen yhteydessä hyväksyttiin myös laki Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta (176/2017, jäljempänä *voimaansaattamislaki*). Tällä asetuksella on tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä muiden lajien kalastusluvan hinnoittelusta, kalastuslupatulojen tilittämisestä valtiolle, kalastuslupatulojen käytöstä sekä kalastussäännön 40 §:n 2 momentin mukaisen poikkeusluvan hakemisen määräajasta voimaansaattamislain 3 §:n 5 momentissa, 8 §:n 4 momentissa, 10 §:n 6 momentissa ja 11 §:n 3 momentissa maa- ja metsätalousministeriölle säädettyjen asetuksenantovaltuuksien nojalla.

Muiden lajien kalastuslupien hinnoittelu on tarkoitus toteuttaa voimaansaattamislain mukaisesti niin, että hinta on kilpailukykyinen vastaavanlaisiin kalastuspaikkoihin verrattuna muualla ja että hinnoittelu tukisi paikallista elinkeinotoimintaa. Kalastuslupatulojen tilittämiseen valtiolle liittyy käytännön yksityiskohtia, joista on tarkoitus säätää tässä asetuksessa. Voimaansaattamislaki sisältää myös valtuuden säätää asetuksella tarkemmin kalastuslupatulojen käytön perusteista ja varojen jaon menettelystä.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu virkamiesvalmisteluna maa- ja metsätalousministeriössä. Asetuksen valmistelua varten Tenon kalatalousalue esitti jäsenilleen tekemän kyselyn perusteella, että muiden lajien kuin lohen ja merinieriän kalastukseen oikeuttavan muiden lajien kalastusluvan hinta olisi 20 euroa vuonna 2026, eli säilytettäisiin samana kuin vuonna 2025.

Kalatalousalueen esitys lupien hinnoista on ollut pohjana maa- ja metsätalousministeriön valmistelemassa luonnoksessa asetukseksi kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehtyyn sopimukseen perustuvista kalastusluvista ja Tenojoen vesistön kalastussäännön 40 §:n 2 momentin poikkeusluvan hakemisen määräajasta vuonna 2026. Asetusluonnos oli lausunnolla 20.4.-6.5.2026.

Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille: ympäristöministeriö, oikeusministeriö, ulkoministeriö, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Luonnonvarakeskus, Saamelaiskäräjät, Suomen luonnonsuojeluliitto, Metsähallitus, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö, Kalatalouden Keskusliitto, Rajavartiolaitos, Lapin poliisilaitos, Tenon kiinteistönomistajat, Tenonlaakson Yrittäjät, Saamelaismatkailu ja -yrittäjät, Tenon kalatalousalue, Lapin kalatalouskeskus, Lapin Vapaa-ajankalastajat ry, Alatalon osakaskunta, Pikkujärven osakaskunta, Iivanan osakaskunta, Outakosken osakaskunta,

Utsjoen kirkonkylän osakaskunta, Vetsikon osakaskunta ja Nuorgamin osakaskunta. Myös muut kuin jakelussa mainitut tahot saivat antaa lausuntoja.

Asetusta koskevia lausuntoja antoivat…

3 Pykäläkohtaiset perustelut

1 § *Kalastuslupien hinnoittelu*. Pykälän esitetään säilyvän samanlaisena kuin vuoden 2025 asetuksessa. Pykälässä vahvistettaisiin kalastussäännön 7 §:n 5 kohdassa tarkoitetuista Suomen kalastuslupakiintiöön kuuluvista muiden lajien kalastusluvista perittävä maksu kalastusvuorokautta kohti.

Kalastuslupien hinnoittelusta säädetään voimaansaattamislain 10 §:ssä. Muiden lajien kalastusluvat ovat kaikkien saatavilla ja niiden hinta tulisi voida asettaa sellaiseksi, että se olisi kilpailukykyinen vastaavantyyppisiin kalastuspaikkoihin nähden muualla sekä tukisi paikallista elinkeinotoimintaa. Vuonna 2026 kalastus on mahdollista vain muiden lajien kuin lohen ja merinieriän kalastukseen tarkoitetulla muiden lajien kalastusluvalla. Lupaan ei liity alueellista tai ajallista kiintiöintiä.

Voimaansaattamislaissa kalastussäännön 7 §:n 5 kohdan mukaisille muiden lajien kalastusluville on määritelty hintojen vaihteluväli, jonka sisällä hinnoittelu tapahtuu. Voimaansaattamislain 10 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan muiden lajien kalastusluvan hinta on enintään 150 euroa kalastusvuorokaudelta. Voimaansaattamislain 10 §:n 4 momentin mukaan alle 18-vuotiaalle voidaan myöntää 2 momentissa tarkoitettu lupa käypää hintaa alemmalla hinnalla tai maksutta. Muiden Tenojoen rajajokialueella käytössä olevien kalastuslupatyyppien hinnat on määrätty voimaansaattamislain 10 §:n 1 momentissa.

Esitetty muiden lajien kalastusluvan hinta, 20 euroa, on sama kuin vuosina 2021-2025 ilman lohenkalastusoikeutta käytössä olleen rantakalastusluvan hinta. Asetuksessa esitetty hinnoittelu noudattaa Tenon kalatalousalueen tekemä ehdotusta.

Alle 18-vuotiaan henkilön lunastamalle muiden lajien kalastusluvalle esitetään 10 euron maksua. Nuorison edullisemmilla hinnoilla pyritään edistämään lasten kalastusharrastusta. Lisäksi aiempien kokemusten perusteella etenkin nuorempien lasten kalastuksesta aiheutuva pyyntipaine sekä saaliit ovat vähäisempiä kuin aikuisten kalastuksessa.

Pykälän 3 momentin mukaan kaikkiin kalastuslupiin olisi mahdollista liittää yksi tai useampi muualla kuin Tenojoen vesistön jokilaaksoissa vakinaisesti asuvan alle 18-vuotiaan henkilön ilmainen lasten kalastuslupa Tenon kalastussäännön 7 §:n 3 momentin mukaisesti. Lasten kalastuslupien ikäraja on asetettu 18 vuoteen voimaansaattamislain 10 §:n 5 momentissa.

Näihin lasten lupiin liittyisi lisäksi ehto, että lapsilupaan liittyvän kalastusluvan haltija olisi vastuussa siitä, että lapsiluvista annettaisiin kalastussäännön 33 §:n mukainen saalisilmoitus.

2 § *Kalastuslupatulojen tilittäminen valtiolle*. Pykälän esitetään säilyvän samanlaisena kuin vuoden 2025 asetuksessa. Pykälässä säädettäisiin, että lupien myynnistä vastaavan tahon olisi tilitettävä myymistään ja lukuunsa myydyistä kalastusluvista kertyneet varat

sekä niiden osalta kertynyt korko maa- ja metsätalousministeriölle kahdessa erässä. Aikataulu on sovittu Tenon kalatalousalueen kanssa tehdyssä sopimuksessa luvanmyynnistä tarkennuksineen. Määräys katsotaan voimaansaattamislain 8 §:n 4 momentin mukaisesti riittäväksi luvan myyntiä koskevaksi määrittelyksi niin, että tilityksiä voidaan riittävän tarkasti seurata ja puuttua tarvittaessa epäkohtiin.

3 § *Kalastuslupatulojen käytön perusteet.* Pykälän esitetään pysyvän sisällöllisesti ennallaan vuoden 2025 asetukseen verrattuna. Pykälässä mainittu vuosi päivitettäisiin koskemaan kuluvaa vuotta. Pykälässä säädettäisiin, että kalastuskaudelta 2026 kalastusluvista kertyneiden varojen käytössä noudatettaisiin kumotun Tenojoen kalastussopimuksen aikana kertyneiden kalastuslupatulojen jaossa sovellettua käytäntöä ja jakoperiaatteita, jotka on esitetty Tenojoen kalastustoimikunnan II mietinnössä (Komiteamietintö 1986:3). Jakotapa on ollut kolmivaiheinen.

Ensin lupatulot on jaettu valtion ja yksityisten vesialueen omistajien kesken kalastusvyöhykkeittäin lasketun virkistyskalastajien lohisaaliilla painotetun rantaviivan pituuden perusteella. Tämän jälkeen yksityisille vesialueen omistajille palautettavat lupatulot on jaettu kalastusvyöhykkeittäin käyttämällä rantakilometrien ja lohisaalismäärän lisäksi myös kalastusmatkailijoiden kalastusvuorokausien määrää. Tenon kalatalousalue on kolmantena vaiheena jakanut varat kalastusvyöhykkeen yksittäisille omistajatahoille niiden omistaman rantaviivan pituuden perusteella. Vuonna 2026 kalastuslupien hinta on sama koko kalastuskaudelle, lupien määrää ei ole kiintiöity vyöhykkeittäin eikä lohisaalista kerry, koska kalastussäännön 5 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti vuonna 2026 lohenkalastusta ei voida sallia. Asia on vahvistettu valtioneuvoston asetuksella kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen 6 ja 7 artiklassa tarkoitetusta pöytäkirjasta (xx/2026).

Tästä syystä jakotapaa esitetään sovellettavaksi niin, että lupatulojen jako valtion ja yksityisten vesialueen omistajien kesken tapahtuisi kalastusvyöhykkeittäin kalastusvuorokausien määrän ja rantaviivan pituuden perusteella ja tämän jälkeen yksityisille vesialueen omistajille palautettavat lupatulot jaettaisiin kalastusvyöhykkeittäin kalastusvuorokausien lukumäärän perusteella. Tarvittavat tiedot kalastusvuorokausista saataisiin Luonnonvarakeskuksen saalisseurannasta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että valtiolle jaettavia kalastuslupatuloja voitaisiin käyttää osaltaan kalastuslupien myynnistä vastaavalle taholle aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Muu valtiolle kuuluva osuus voitaisiin käyttää osaltaan valtiolle aiheutuneiden, kalastuksenvalvontakulujen sekä tutkimus- ja seurantakulujen kattamiseen, muiden rahoituslähteiden ohella.

4 § *Poikkeusluvan hakemisen määräaika*. Pykälässä säädettäisiin kalastussäännön 40 §:n 2 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan hakemisen määräajasta. Hakemus poikkeusluvasta opetuskalastusta tai kulttuuritapahtumia varten olisi jätettävä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kesäkuun 5 päivään mennessä.

Määräaika jättäisi riittävän ajan Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle käsitellä poikkeuslupahakemuksia ennen kuin lupien mukainen mahdollinen poikkeuskalastus aloitetaan.

5 § *Voimaantulo*. Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantuloajasta. Lisäksi säädettäisiin, että asetus on voimassa ainoastaan vuoden 2026 ajan. Tarkoitus on kuitenkin, että asetuksen 3 §:n säännöksiä sovellettaisiin kalastuslupatulojen käytön osalta myös myöhemmin, kunnes kertyneet varat ovat saatu jaettua. Vuodelle 2027 ja siitä eteenpäin on tarpeen säätää uusi asetus, koska tilanne lupien kysynnässä ja tarjonnassa voi muuttua.